

ХАРМОНИЈА У КАМЕНУ

<https://youtu.be/wFZjQm5AZ3A>

Аутори: Никола Пантић (текст); Љубица Марић (музика); Димитрије Вујадиновић (синопсис)

Рецитатор: Љубивоје Тадић

Уредник: Споменка Медаковић

Сарадници: Мелита Милин (музиколог); Зоран Јерковић (тон мајстор)

Редак је пример да се два дела, једно настало у сфери науке, а друго у хармонији музике, сретну и препознају да говоре о једном, да су им исходиште и поприште истог. Управо такав сусрет и препознавање догодило се између садржаја књиге академика Николе Пантића, историчара природос (палеонтолога) - О јединству природног и духовног, и музичког звука академика Љубице Марић, композитора.

Дело је настало у нади аутора да је могуће забележеном речју и музиком слушаоца уздигнути у драматичне просторе Времена и записа у камену о животу у далекој прошлости, садашњости и, за Човека, крајње неизвесној будућности. Питања простора Времена у овом делу упућена су према трајности стварања, као и одговорности Човека као извршиоца одређене радње, а не у времену вршења радње. А, наш камен је симбол памћења и трајања!

*Нешто хоће
да се роди
али хоће да остане
безимено
никоја свест да га
не заустави*

*никојим обликом
никојим именом
и рађа се непрекидно
и говори непојмљиво
и говори истинито*

ХАРМОНИЈА У КАМЕНУ

Овај запис израз је моје личне моралне одговорности и започињем га Андрићевим стихом:

*Чисто небеско Сунце, тврда
Земља којој смо све дужни -
а између тога двога људи...*

Питам се, како од Човека заштитити Земљу, како би она у будућности била сигурно станиште генерацијама људи који ће се рађати?

У току су антропогене промене климе. Загађивање атмосфере и хидросфере, разарење озонског слоја, ерозија плодног тла, катастрофе изазване ратовима ...

Ко сам ја? Геолог, палеонтолог.
Историчар природе!

Као што је записао Шекспир:
*У бескрајној књизи природних тајни
Понешто могу ја да прочитам.*

И, од када су дани започели ништа није трајно...

Шарено камење планине Сињајевине у Црној Гори.
Како је настало?

Појављује се прво слика океана - пре 200 милиона година...
Смењују се слике ...
Дно израња из воде, пре више од 30 милиона година и претвара се у планине

Описујем све облике морских биљака и животиња из далеке геолошке прошлости који се данас налазе укамењени по долинама и урвинама Сињајевине.

Сећам се, јер камен је сећање.

Да, записао је то и песник Миодраг Павловић:
*Погледај то што Земља може:
да подигне вулкане, језера да слегне,
Затекао сам оно што природна историја дела
у пресеку предвечерја и јасно пред олују.
Да ли је њено величанство самосвојно?
Горе је небом неко оставио праменове паре
као да су се возови с облацима мимоишли.
Доле маглена бића своје подворење чине
глумцима што су узели обличја планине."*

Рађање и трајање живота на Земљи
условљено је њеним непрекидним осунчавањем
од више милијарди година...

Несумњиво, то је осетио Фараон Аменхопет кад је писао Оду Сунцу:
*Када Ти зађеш на западном обзору небеса,
Земља постане тамна као смрт.
Али, када се раздани и када се Ти радосно
попнеш на небо и даш светлост дану.*

Како су многобројна дела Твоја!

*Ти ствараш годишња доба, хладноћу зиме и врелину лета,
Ти си пустио Нил у Подземни свет, и
други Нил на небо да наводњава Земљу кишом.
Ти ствараш дете у жени, семе у човеку,
дајеш живот сину у телу мајке...*

Знамо да је пре око три милијарде година настао код најпримитивнијих
модрозелених алги процес фотосинтезе, омогућено је стварање драгоценог к
кисеоника ...

Следе циклични догађаји сталног усложњавања и непоновљивости истих
стања у току геолошке историје.

*Божанствена средина на Земљи, која је стварана милијардама година,
изнедрила је затим и Човека ...*

*Наша планета – квочка на Сунцу – излегла нас је из своје утробе у своје
крило. Торбаруша! Сви смо ми њени пилићи, ми: врапци и ћурани, људи и
мајмуни.
Све нас она пита (храни) и обува и све нас поново узима из свога крила
натраг у своје срце и душу и стомак. Наша историја је епизода у историји
Земље,
као што је њена историја епизода у историји васионског коловрата."
Тако рече Владика Николај.*

У седиментима најмлађег геолошког периода уклопљени су и остаци Човека.

Знамо да су најстарији познати остаци праљуди пронађени у Јужној Африци,
стари су три и по милиона година. Први остаци хоминида из Азије
(у провинција Сечуан - Кина) стари су скоро два милиона година.

Са успоном Човека мења се и чудесна творевина природе - људски мозак .

Шта ли ће нам наука још открити о хоминидима?

Изласком из прашуме у саванска пространства човек је био принуђен да се
усправи. Људи су тада зачели и свој духовни пут.

Да, у дубини Времена су корени универзалне људске духовности.

Човек и Природа судбински су повезани и од тог односа зависи наш поглед
унапред.

Песник Његош је написао у "Лучи":

*Човек изгнат за врата чудествах
он сам собом чудо сочињава;
човек бачен на бурну брежину
тајном руком смјелога случаја,
сиромашан, без надзиратеља,
под влијањем тајнога промисла,
он се сјећа прве своје славе,
он снијева преслетње блаженство;
ал његови снови и сјећања
крију му се јако од погледа,
бјеже хитро у мрачним врстама
у љетопис опширни вјечности...*

а стотинак последњих година остварен је угодан живот само за један мали део човечанства.

А, истовремено смањује се драгоцену количину кисеоника!
Разара се чуваркућа Земљине атмосфере, озонски слој!

И, киселе кише угрожавају живи свет!
Уништавају се шуме!

Осиромашују се огромни простори плодног земљишта!
Загађују океани, мора и речни токови!
Клима се неумитно мења ...

А, тиме као да срљамо у застрашујућу будућност!

И први анђео затруби, и поста град и огањ, смијешани с крвљу и падоше на Земљу; и трећина дрвета изгорје, и свака трава зелена изгорје.

И други анђео затруби; и као велика гора огњем запаљена паде у море: и трећина мора поста крв. И умрије трећина створења која живи у мору, и трећина лађа пропаде.

И трећи анђео затруби, и паде с неба велика звијезда која гораше као свијећа, и паде на трећину ријека и на изворе водене. И име звијезде бијаше Пелен; и трећина вода поста пелен, и много људи помријеше од вода, јер бијаху грке.

Откровење св. Јована Богослова.

Искуство нас учи да Човек без Земље, не може...
Земља без Човека може ...

Природни системи на Земљи ће, иако поремећени, и даље опстати, једини губитници бићемо ми, људи.

Али, ако је Човек за само милион година од када је први пут упалио ватру достигао данашњи ниво развоја... треба се упитати шта би све могао да постигне у могућем трајању у будућности?

Упоредо са трајањем сваког људског живота, протичу и сва друга времена. Највећа сфера – бескрајно дуготрајна – гигантски Космос у коме

протиче занемарљиво сићушно време – трен, трајање једне људске индивидуе.

Ради се о времену унутар великог Времена.

Сва посебна трајања времена могуће је приказати на исти начин, спиралама: спиралом трајање Космоса, трајања Земље, трајања универзалне људске духовности. Све спирале имају почетак и крај. Сваки део има своју посебну истину које чине укупну истину. А, коју треба разумети као јединство целине са сталним укрштајем и хармонијом свега.

За то је неопходна једна мудра делотворност Човека.
И свеопшта хармонија!

Армонија је, како песник рече, армонија је, појава основног начела укрштаја склопљеног у крст...

Блиске су ми мисли Деспота Стефана:

*Али све ово
и чудеса Божја ина,
што ни оштровидни ум
сагледати не може,
љубав све превасходи, -
и није чудо, јер љубав је Бог.*

А Бог љубав!

Музички фрагменти изабрани су из следећих композиција:

- **Песме простора** (1956)
- /Мешовити хор и оркестар РТБ, Младен Јагушт, /
- **Пасацакаља** (1957)
- /Београдска Филхармонија, Оскар Данон, диригент/
- **Соната Фантазија за виолину соло** (1928)
- /Јулија Хартиг виолина/
- **Милиграм** (1992)
- /Ивана Радивојевић сопран, Љубиша Јовановић флаута/
- **Октоих монада** (1982)
- /Ксенија Јанковић виолончело/
- **Музика Оцтоецха 1** (1958)
- /Синфониски оркестар РТБ, Оскар Данон диригент, Зденко Марасовић клавир/
- **Праг сна** (1961)
- /Оскар Данон диригент, Драгослава Николић алт и сопран, Јосип Пикелъ харфа, Јован Милићевић наратор/